

primers passos que no són res més que comprovacions de la realitat d'aquell espai que ell ha descobert.

L'infant ha descobert que entre ell i les coses hi ha un espai que el separa. N'és conscient d'aquesta descoberta? ¿L'exagera fins al punt de creure que els seus peus que tan li costen d'abastar, no són seus?

La consciència d'aquesta descoberta deu anar-se produint lentament. De l'esforç muscular que representa recórrer aquell espai per primera vegada fins a la seva automatització—tot moviment tendeix a esdevenir automàtic—amb l'acumul de noves experiències deu esdevenir cada vegada més intencional, i l'infant ja no deu estirar el braç perquè *troba* que no hi arriba, sinó perquè *sap* que sense estirar-lo no hi arribaria.

A afavorir aquest estat de consciència, hi ve una nova activitat psicològica: el llenguatge. Durant tot un període de la seva vida l'infant quedarà emplaçat entre aquestes dues activitats, el caminar i el parlar, que ell convertirà en un joc.

Després d'haver experimentat que per aconseguir una cosa que no és en ell mateix—la nina per exemple—cal recórrer una distància, s'adonarà que aquella cosa té un nom. I tan prompte sàpiga el nom d'una altra cosa—la pilota per exemple—veurà que al moviment diferent que cal fer per recórrer la distància que el separa de la nina, del que cal fer per recórrer la distància que el separa de la pilota—diferència que dona a la nina i a la pilota una jerarquia espacial diferent—s'hi ha afegit un nou element diferencial: una paraula. La nina ja no serà tan sols diferent de la pilota per la seva ocupació dintre l'espai, sinó també perquè la nina es dirà nina i l'altra pilota.

I aquest procés l'anirà repetint dia darrera dia amb coses noves del seu món exterior del qual en tindrà cada vegada una consciència més extensa i més diversa.

Però cal tenir ben present una cosa: que per a què l'infant pugui afegir a les coses un fet diferencial basat en el seu nom, no cal que sàpiga pronunciar la paraula. L'infant mitjanament intel·ligent coneix el significat de les paraules i llur aplicació molt abans de què pugui pronunciar-les. El fet de la seva pronunciació és